

Din vård – vår hjärtefråga

**Hälso- och sjukvårdsprogram
Liberalerna i Kalmar län**

Innehållsförteckning

1. Liberal hälso- och sjukvårdspolitik.....	3
2. Så vill vi utveckla hälso- och sjukvården i Kalmar län.....	4
2.1 Tydlig medborgarföreträdare.....	4
2.2 Bättre villkor för barn och ungdomar	4
2.3 Tryggare äldreomsorg	5
2.4 Funktionshinderfrågor	7
2.5. Psykiatri med patienten i centrum	7
2.6 Missbruks- och beroendevård.....	9
2.7 Förebyggande hälsovård.....	9
2.8 Primärvården – basen för hälso- och sjukvården.....	10
2.9 Patientsäkerhet.....	11
2.10 Jämställd vård.....	11
2.11 Ökad mångfald	12
2.12 Resursutnyttjande och finansiering	12
2.13 Medarbetarna – landstingets viktigaste resurs.....	13
2.14 Asylsjukvård och nyrekrytering	14
2.15 Integritetsskydd	15
2.16 Forskning, utveckling och digitalisering	15
3. Kontaktuppgifter	17
4. Liberaler i landstinget 2014–2018	17
5. Kandidater i landstings/regionvalet 2018	17

1. Liberal hälso- och sjukvårdspolitik

Liberal hälso- och sjukvård sätter människan i centrum - som patient, som medarbetare och som anhörig. Medicinska framsteg, ökad kunskap och ett aktivt folkhälsoarbete har lett till ett längre liv och fler friska år i befolkningen. Grundförutsättningen för en fungerande sjukvård är att medarbetarnas kompetens och kunskap tas tillvara.

Liberalerna är övertygade om att morgondagens sjukvård kan ges på nya sätt, på patientens villkor. Vi strävar efter att stärka patientens ställning och att säkerställa jämlik vård i hela landet. Varje människa ska själv ha frihet, resurser och möjlighet att styra sitt liv, sin hälsa och sin framtid.

Patienter stärks av makt och kunskap att välja, möjlighet att vara delaktiga och av ett bemötande som gör vården personlig och som ser enskilda behov. Vårdval inom väl avvägda områden ger kortare väntan och ökat patientinflytande. Anställda stärks av att själva kunna välja mellan flera arbetsgivare och få goda chanser att utvecklas. Hälso- och sjukvården måste moderniseras och den moderna tekniken nyttjas till fullo för att öka tillgängligheten, kvalitén och patientsäkerheten samt effektivisera verksamheten och förbättra arbetsmiljön.

Kunskap vägleder liberal sjukvårdspolitik, på alla områden. Hälso- och sjukvård ska ges enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Vi vet exempelvis att förebyggande vård är humant och resurssmart. Patienterna har rätt att vara delaktiga i hela vård- och behandlingsprocessen. Liberalerna vill också att anhöriga synliggörs och stöttas för att orka hjälpa både patienten och sig själva.

Sjukvårdens aktörer ska ha samma villkor oavsett om verksamheten är offentlig eller privatägd. De vårdvalsmodeller som utformas till nytta för mångfald, valfrihet och effektivare resursanvändning ska alltid vara konkurrensneutrala och kostnadsneutrala mellan de som får förtroendet att ingå i vårdvalet.

När hjälpen behövs har samhället ett ansvar för att hälso- och sjukvården fungerar hela vägen, ingen ska behöva riskera att trilla mellan stolarna. Vi ser alltför ofta hur människor skickas runt både inom och utanför landstingets verksamheter. Det kan vara barnet som bOLLAS mellan skolans elevhälsa och barn- och ungdomspsykiatri, eller en 90-årig dement kvinna som inte får den vård hon behöver eftersom omsorgspersonalen saknar rätt resurser.

Liberalerna vill också betona att **vår välfärdsstruktur är till för den enskilda människan, och inte tvärtom.**

Stuprör både mellan huvudmannagränser och mellan utförare förhindrar det teamsamarbete som krävs för att möta komplexa behov individuellt. Den personliga kontinuiteten måste stärkas. Skapa möjligheter för samarbete mellan huvudmannagränser och enheter. Samverkan är nyckeln för att möta komplexa vårdbehov. Då kan vårdgivaren agera förebyggande till exempel mellan socialtjänst, elevhälsa och barn- och ungdomspsykiatri. För att skapa

en hållbar framtid för hälso- och sjukvård och omsorg måste alla vårdgivare gå åt samma håll.

Våra offentliga verksamheter måste samverka för att människor i livets olika skeden ska kunna få den hjälp de behöver – oavsett om det är kommun, landsting/region, arbetsförmedling, försäkringskassa eller någon annan som har det formella ansvaret. För Liberalerna är fungerande helhetslösningar med patientfokus och trygghet i kontakterna med hälso- och sjukvården grundläggande.

2. Så vill vi utveckla hälso- och sjukvården i Kalmar län

Liberalerna har följande mål för hälso- och sjukvården i Kalmar län: hög tillgänglighet, bästa kvalitet, god patientsäkerhet och en jämlik vård över hela länet.

Liberalernas jämlika vård sätter **patientens behov i centrum**. Detta ska ske genom en ökad personlig valfrihet och bättre **samverkan mellan olika aktörer** inom vård och omsorg. Det ska inte spela någon roll vem som har huvudansvaret för din vård. Patienter ska få rätt vård på rätt plats.

Det ska alltid finnas en patientansvarig läkare. Patientens vård ska kännetecknas av en **obruten vårdkedja där olika moment naturligt hakar i varandra och på så sätt skapar en helhet**. Våra gemensamma **resurser ska användas så effektivt som möjligt**.

2.1 Tydlig medborgarföreträdare

Politiker är medborgarnas företrädare. Medborgarna har rätt att kräva ett tydligt politiskt ansvar för verksamheten. Därför måste politikerna ha fullgott underlag inför beslut och vara väl insatta i verksamheten.

Sjukvårdsorganisationens tjänstemän måste ta fram underlag med tydliga konsekvensbeskrivningar innan ärenden ska avgöras. Detta är ytterst en demokratifråga.

Det är alltid **viktigt att förankra ställningstaganden hos medarbetarna**.

2.2 Bättre villkor för barn och ungdomar

Vi måste se barnen, lyssna på deras behov och skapa förutsättningar för ett tryggt, friskare och rikare liv för barnen i Kalmar län.

Det är därför viktigt att vi omsätter FN:s konvention om barnens rättigheter i praktisk handling även i hälso- och sjukvården.

Många barn och ungdomar känner en ökad otrygghet. Det har gjort att den psykiska hälsan i dessa grupper försämrats. Samhället måste bli bättre på att tidigt upptäcka när barn mår dåligt, för att tidigt kunna ge hjälp. Samarbetet mellan länets kommuner och sjukvården måste förbättras. Detta gäller t ex mellan skolornas elevhälsa, barn- och ungdomshälsan, ungdomsmottagningarna samt barn- och ungdomspsykiatri. Landstinget ska

medverka vid utbildningsinsatser riktad till skolpersonal för att barn och ungdomar i riskzonen ska kunna upptäckas tidigt.

Vi vill att barn- och ungdomshälsan regelbundet gör skolbesök för att informera om psykisk ohälsa. Detta för att lära barnen vad psykisk ohälsa är, vad som händer i kroppen och var man kan få hjälp.

Det skall finnas fullgod tillgänglighet inom barn- och ungdomspsykiatri i hela länet. Genom snabbt insatta åtgärder kan vi åstadkomma stora mänskliga vinster för hela livet.

Barn skall vårdas på barnavdelningar istället för på vuxenavdelningar. Vi vill inrätta vårdplatser anpassade för barn inom psykiatri i norra länsdelen, då det saknas idag.

På en familjecentral samverkar olika verksamheter som mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med inriktning mot förebyggande arbete. **Det ska finnas minst en familjecentral i varje kommun i Kalmar län.**

Många barn växer upp i en omgivning där man själv blir utsatt eller ser andra blir utsatta för misshandel eller sexuella övergrepp. **Barnahus** är en samverkansform under gemensamt tak vid utredningar kring dessa barn. I barnahusen samråder och samverkar socialtjänst, polis, åklagare, rättsmedicin, barnmedicin och barn- och ungdomspsykiatri. Barnahus har införts i södra länsdelen. **Vi har varit drivande i denna fråga, och vi menar att modellen ska införas även i norra länsdelen.**

Ett område som måste prioriteras är tillgängligheten till de ungdomsmottagningar som finns i samarbete mellan landstinget/regionen och kommunerna. **I flera kommuner saknas verksamhet och i andra måste öppettiderna anpassas så att de bättre motsvarar de behov som finns. Det ska också finnas en ungdomsmottagning i varje kommun.**

Familje- och föräldrastödet är en viktig förebyggande verksamhet som ska utvecklas. Det är inte acceptabelt när sjukvården inte kan erbjuda alla förstagångsföräldrar föräldrautbildning.

2.3 Tryggare äldrevård

Vård och omsorg av de äldre har tydliga brister. Vi måste därför hitta flexibla lösningar och modeller för att samla insatser inom kommunal äldreomsorg och hemsjukvård samt hälso- och sjukvården.

Liberalerna vill att **landstinget/regionen skapar förutsättningar för fler hembesök hos patienterna. En mobil doktor eller ett mobilt primärvårdsteam** som gör hembesök skulle kunna avlasta sjukvårdens akutmottagningar. Det skulle underlätta för framför allt äldre och personer med funktionsnedsättning att få vård och behandling, men även för andra grupper, som småbarnsföräldrar utan egen bil.

Hembesök kan också verka avlastande för de som vårdar sina anhöriga i hemmet. Genom ett hembesök får sjukvården också en bättre helhetsbild av

patientens livssituation. Ett besök i hemmet gör det också enklare att gå igenom vad patienten har för olika läkemedel, vilket är viktigt för att förbättra hälsan hos framförallt multisjuka äldre. Sammantaget skulle fler läkarbesök i hemmen öka tryggheten och att göra vården mer tillgänglig.

Vi vill återinföra äldreteamen vid länets sjukhus. Dessa har särskild kompetens kring äldres hälsa och sjukdomar. Det ska också finnas **rådgivningsteam** med farmaceut, läkare och sjuksköterska som kan hjälpa äldre patienter till en bättre hälsa.

De allra mest sjuka äldre ska snabbt och enkelt komma till specialistsjukvård. Det behövs en "äldre akut" kopplat till de geriatriska akutvårdsplatserna (GAVA) för en bättre sammanhållen vård när äldre människor behöver akut vård.

Vården i livets slutskede, den palliativa vården, måste förbättras och bli likvärdig i länet. Landstingsfullmäktige beslutade redan 2006 att tillskapa palliativa vårdplatser i Västervik. Liberalerna kommer bevaka att de medel som avsatts i budget 2018 används till detta.

Alla som vårdas i livets slutskede ska, om så önskas, garanteras mänsklig närvaro vid sin död. För att skapa livskvalitet i livets sista tid behöver vårdens och omsorgens arbetssätt utvecklas och formas utifrån patienternas behov. Här kan frivilligorganisationer bidra med viktiga kompletterande insatser.

Människors självbestämmande måste respekteras också när livet går mot sitt slut. Fler behöver ges möjlighet att uttrycka hur de ser på livsuppehållande behandling genom så kallade vårddirektiv. Ingen ska i livets slutskede påtvingas medicinska insatser de inte vill ha.

Det beräknas idag finnas drygt 4 000 personer med **demenssjukdom** i Kalmar län. Sjukdomen är inte möjlig att bota men med olika vård- och omsorgsinsatser kan man underlätta vardagen och förbättra livskvaliteten för personerna med demenssjukdom och deras närstående.

Ju tidigare en diagnos kan ställas och en utredning kan göras desto större är chansen att sjukdomen kan lindras.

Liberalerna vill att **hälsocentraler ska kunna starta äldremottagningar** med eget telefonnummer till en sjuksköterska för äldre med komplexa vårdbehov. På så vis får de äldre snabbare och enklare kontakt med hälsocentralen. Mottagningarna kan också ha egen ingång och väntrum, och mer tid avsatt för varje besök, som man gör på vissa platser i exempelvis Skåne. **Målet är att det ska finnas minst en äldremottagning med geriatrisk kompetens i varje kommun.**

Biverkningar av läkemedel, framförallt hos äldre, orsakar onödigt lidande samtidigt som det kostar samhället miljardbelopp varje år. Ungefär var femte äldre patient som söker sjukvård har biverkningar eller ogynnsamma effekter av sin läkemedelsbehandling. **Det är därför viktigt att det genomförs återkommande läkemedelsgenomgångar för äldre i särskilt boende liksom**

för de som bor hemma. Alla äldre i hemsjukvård eller särskilt boende ska dessutom erbjudas munhälsobedömning.

Vi vill **införa länsfärdtjänst** för att möjliggöra längre resor inom länet. Idag får de med färdtjänsttillstånd resa max fyra mil utanför sin hemkommun, annars krävs riksfärdtjänst. Denna reform skulle innebära en ökad rörelsefrihet för en grupp människor som annars riskerar att drabbas av social isolering.

2.4 Funktionshinderfrågor

Mer än var femte person i Sverige har någon form av funktionsnedsättning. En funktionsnedsättning kan påverka livets alla skeenden och förutsättningar för delaktighet i samhället, men **människor med funktionsnedsättning ska inte "handikappas" på grund av att vårt samhälle diskriminerar.**

Det är hög tid att vi vidgar synen på funktionsnedsättning och ser varje människas unika kompetens. **Därför bör alla rehabiliterings- och habiliteringsinsatser vara individanpassade och en tydlig plan upprättas. Vårdkedjan som ofta omfattar både landstinget och kommunen måste följas upp och vid behov förbättras.**

Regeringens och Försäkringskassans nedskärningar inom LSS innebär, förutom ett personligt lidande för de som mister sina assistanstimmar, också en ökad belastning på sjukvården. Människor med funktionsnedsättning får en svårare tillvaro och det ställer särskilda krav på sjukvården att möta den ökade risken för sjukdomar, olyckor och psykisk ohälsa hos en redan utsatt grupp patienter.

All landstingsverksamhet ska följa FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. En hjälpmedelsgaranti för barn och ungdomar bör införas som ger snabb utprovning och tillgång till hjälpmedel.

Väntetiden för att få en hörapparat är 18 månader i södra länsdelen. Detta är helt orimligt. **Liberalerna vill införa en vårdvalsmodell för hörselvården** likt den i Östergötland. Där har patienterna fler audionomer att välja mellan och där har köerna försvunnit. Vårdvalsmodellen i Kalmar län bör, liksom i Östergötland, tas fram i samarbete med brukarorganisationerna.

Landstinget/regionen måste underlätta för personer med funktionsnedsättning att få ett arbete genom att **erbjuda fler möjligheten till lönebidragstjänst.**

2.5. Psykiatri med patienten i centrum

Många patienter som söker vård inom primärvården har ett komplext sjukdomsmönster. Därför måste primärvården få förutsättningar att tidigt kunna upptäcka patienter med psykiska sjukdomar. **En stor del av psykiatrins verksamhet finns i öppenvården men det måste alltid finnas möjlighet till slutenvårdsplatser för akut inläggning, vård och behandling.**

Samverkan internt mellan sjukvårdens olika verksamheter och externt mellan kommuner och landsting/region måste också stärkas. Det finns stora risker

att falla mellan stolarna för patienten vid övergången mellan sjukvårdens mer specialiserade psykiatriska verksamhet till kommunens mer öppna. Denna övergång måste underlättas genom en större samsyn och kunskapsöverföring. Vi vill utveckla fler mellanvårdsformer där patienten kan bo kvar i hemmiljön men ändå få daglig kvalificerad vård, exempelvis psykiatriska öppenvårdsteam. En annan sådan möjlighet är självvald inläggning, där patienten själv bestämmer över sina in- och utskrivningar inom psykiatri. Målet är att minska behovet av tvångsåtgärder, då dessa i många fall beror på att patienterna är för sjuka när de kommer till sjukhuset. Vårdtiden blir då ofta längre än vad som annars hade behövts.

Det finns även brister när patienter lämnar barn- och ungdomspsykiatri för att komma in i vuxenpsykiatri. Ungdomar på väg in i vuxenlivet ställs inför krav och situationer som i vissa fall kan leda till akuta livskriser. En i länet fungerande verksamhet för gruppen "unga vuxna" (18–25 år) skulle göra att fler ungdomar får en bättre övergång till vuxenpsykiatri.

Kalmar län har hög andel självmord. Landstinget/regionen bör ta initiativ till samtal mellan psykiatri, Socialstyrelsen, kommunernas socialtjänst, Trafikverket och räddningstjänst för att analysera vad som gemensamt kan göras för att minska självmordstalen

Vi vill att fler får möjlighet att gå utbildning i Första hjälpen till psykisk hälsa (MHFA). Precis som vid övrig akut sjukdom kan en första hjälp vara avgörande för fortsatt behandling. Avsikten är även att sprida kunskap om psykisk ohälsa och sjukdom för att på så sätt minska fördomar och stigmatisering.

Psykisk ohälsa är även ett allt större problem bland äldre. I Kronoberg finns ett **äldrepsykiatriskt team**. Tack vare detta arbetssätt har man minskat tvångsinläggningarna och skapat en ökad trygghet för såväl patienterna som anhöriga. Liberalerna vill införa modellen även i vårt län. Livsleda och depression bland årsrika behöver uppmärksammas mer, och det behövs mer kunskap om vad som kan göras för att förebygga eller hjälpa. Vart fjärde självmord begås av någon som är 65 år eller äldre.

Vi vill att landstinget/regionen inför en så kallad psykiatriambulans. För ett par år sedan startade Stockholms läns landsting ett pilotprojekt som bygger på en särskild psykiatrisk ambulans och en modell som jämnställer psykisk sjukdom med sjukdomar i övrigt. Den som drabbas av exempelvis akut psykisk sjukdom hämtas av en ambulans istället för en polisbil, vilket ger helt andra möjligheter till snabb psykiatrisk vård. Genom att man nu får rätt kompetens på plats snabbt stannar nu en tredjedel av patienterna kvar hemma efter bedömning.

Att bli hämtad av en polisbil för att man är sjuk är integritetskränkande, det slipper man med denna lösning. Antalet inläggningar minskar vilket sparar resurser och frigör platser för de patienter som verkligen behöver komma in akut. Polisen får mer tid att prioritera brottsutryckningar. Liberalerna vill bryta stigma som finns kring psykiska sjukdomar. Det ska komma en

ambulans när man är sjuk, inte en polisbil, oavsett vilken slags sjukdom man drabbats av.

2.6 Missbruks- och beroendevård

Personer som lider av missbruksproblem kan även ha någon form av psykisk sjukdom. Medan andra patienter har en självklar rätt till sjukvård blir dessa människor, med så kallade "dubbeldiagnoser", ofta nekade vård. De nekas vård för sitt missbruk för att de är för psykiskt sjuka för att fungera i vården. De nekas psykiatrisk vård för att psykiatrin inte vill eller kan ta emot missbrukare. **Kommuner och landsting/region kan ta hand om den här gruppen genom att tillsammans bygga upp särskilda beroendecentra.** Där kan olika verksamheter samverka kring brukaren. **Särskilda tillnyktringsenheter ska också skapas vid något/några av våra sjukhus.**

Missbrukare tillhör de mest utsatta grupperna inom hälso- och sjukvården och får mycket lite förebyggande vård. **Genom ett genomtänkt behandlingsprogram med läkarkontakt, rådgivning, vaccinering samt erbjudande av fria sprutor kan vi minska spridningen av HIV/AIDS och hepatit C.** Andra kroniska sjukdomar kan också förhindras och ett behandlingsprogram ger också en möjlighet till en första kontakt med missbrukargrupper som sällan nås av hälso- och sjukvården. Vi var drivande i att införa ett sprutbytesprogram i Kalmar och vill vidareutveckla verksamheten. Infektionskliniken har ett länsövergripande ansvar, vilket innebär att det också bör startas en sprutbytesmottagning i Västervik.

Sjukvården måste också se över sin verksamhet för att kunna erbjuda de som hamnar i spelmissbruk eller använder dopingpreparat rätt hjälp och behandling.

2.7 Förebyggande hälsovård

Hälso- och sjukvården kan bidra för att stärka människors hälsa och ge stöd, men det är den enskilda människan som måste ta ansvar för sin egen hälsa och sina levnadsvanor. Hälso- och sjukvården ska erbjuda stöd för förändringar av levnadsvanor.

Ökade förebyggande insatser måste göras för att ge fler möjlighet att "räcka till". För de som redan drabbats av sjukdom eller skada måste rehabiliteringsinsatser sättas in tidigare och behandlingarna måste bli effektivare. Det leder till att fler kan uppnå en bättre livskvalitet och i bästa fall kan förbättra sin arbetsförmåga.

Ett särskilt fokus ska läggas på att förbättra möjligheterna att erbjuda patienterna individuella rehabiliteringsplaner utifrån de lagar och föreskrifter som finns inom området.

Liberalerna vill utöka åldersspannet för mammografi, så att kvinnor erbjuds denna viktiga hälsoscreening avgiftsfritt upp till 84 års ålder. Idag erbjuds det upp till 74 års ålder, men en stor andel av bröstcancerfallen som konstateras finns i gruppen 75+.

Vi vill att patientavgiften för aortascreening avskaffas. Det är viktigt att så många som möjligt deltar i undersökningen. Ju tidigare man kan upptäcka försvagad kroppspulsåder desto bättre. Risken för allvarliga sjukdomar eller förtida död minskar, vilket både patienterna och samhället har glädje av.

Liberalerna vill att även pojkar ska erbjudas HPV-vaccination. HPV är ett virus och den vanligaste sexuellt överförbara sjukdomen. I nuläget får flickor denna möjlighet eftersom HPV kan leda till livmoderhalscancer. Men viruset kan leda till andra former av cancer som även drabbar män. Dessa cancerformer ökar nu och genom att vaccinera även pojkar kan vi undvika att de drabbas av svåra sjukdomar längre fram. Frågan bereds nu nationellt och Folkhälsomyndigheten har ställt sig bakom ett nationellt vaccinationsprogram även för pojkar. Det finns ingen anledning att invänta regeringsbeslut, vi vill införa detta i Kalmar län snarast.

Prostataundersökning via till exempel PSA-prov ska erbjudas till alla män.

2.8 Primärvården – basen för hälso- och sjukvården

Liberalerna vill att mer av landstingets vård och resurser flyttas närmare människan ut i primärvården. Primärvården och våra hälsocentraler ska vara basen i hälso- och sjukvården. Verksamheten är underfinansierad, vilket hindrar nyetableringar och försvårar rekrytering av nya medarbetare. Detta inverkar också mycket negativt på arbetsmiljön och är inte kostnads- och konkurrensneutralt. Resultatet blir att människor inte får en likvärdig vård, och är också en av anledningarna till att många hälsocentraler har svårt att fastanställa läkare.

Vårdvalsmodellen i primärvården – Hälsoval i Kalmar län – som landstinget utformat måste ses över. Vårdvalet måste vara konkurrensneutralt och kostnadsneutralt mellan offentlig och privat driven vård. Samma rättigheter, ersättningsnivåer, skyldigheter och möjligheter ska gälla oavsett utförare av sjukvård.

Vårdvalets utformning får inte ställa upp hinder för nya aktörer att etablera sig. Liberalerna menar att uppdraget, det åtagande som en hälsovalsenhet måste förbinda sig till, är för omfattande och detaljerat. Med alltför omfattande krav minskar möjligheterna för mindre aktörer att etablera sig både på landsbygden samt i städerna och hindrar primärvårdens utveckling. Efter införandet av Hälsovalet har få nya aktörer etablerat sig.

Liberalerna vill underlätta för fler mindre enheter inom Hälsovalet. Fler aktörer som etablerar sig långsiktigt ger bättre kontinuitet med fast läkarkontakt för patienterna. Sjukresor ska kunna beviljas även till andra hälsocentraler än den geografiskt närmast belägna.

Orättvisorna i ersättningen mellan offentligt och privat ägda enheter måste elimineras. Hälsocentralerna måste ha möjlighet till tillräckliga intäkter för att klara sitt uppdrag. Entreprenörsdrivna hälsocentraler ska inte missgynnas ekonomiskt som nu är fallet.

Liberalerna vill också utreda en helt ny ersättningsmodell, med en "basnivå" som kan byggas på med ytterligare uppdrag om hälsocentralen anser sig ha underlaget för det. Möjligheterna till filialmottagningar måste förbättras ytterligare. Landsbygdsetablering innebär ökade kostnader vilket skall beaktas vid ersättningsnivåerna i vårdavtalet.

2.9 Patientsäkerhet

Liberalernas målsättning är att ingen patient ska drabbas av vårdrelaterade infektioner på grund av behandlingar inom hälso- och sjukvården.

Undersökningar visar att läkemedelsbiverkningar är en bidragande orsak till de skador som sker inom vården. Särskilt vanligt förekommande är detta bland äldre. Sjukvården måste säkerställa att fler patienter får återkommande läkemedelsgenomgångar.

Att vårdas i ett eget rum, istället för i en gemensam sal, är viktigt också ur ett patientsäkerhetsperspektiv.

Fler framgångsrika projekt som "Rädda hjärnan" – där man påbörjar insatser redan i ambulansfärden vid stroke - behöver införas. Ett sådant projekt är hjärtstartardrönare, som med framgång testats i Roslagen. Ett system med hjärtstartardrönare skulle öka tryggheten för många människor, särskilt i vårt län med många äldre boende i glesbygd och skärgård. Drönare skulle vara ett viktigt komplement vid hjärtstopp där ambulans har svårt att hinna fram i tid.

Landstinget måste ta tydlig ställning för evidensbaserad läkemedelsanvändning och arbeta mot kvacksalveri. "Alternativrörelsen" är på frammarsch och om människor slutar att vaccinera sina barn, slutar använda flourtandkräm eller söker sig till verkningslösa behandlingsmetoder istället för att söka medicinsk hjälp kommer det att leda till ökat mänskligt lidande och oerhörda kostnader för samhället.

2.10 Jämställd vård

Kvinnor och män får inte alltid sjukvård som är tillräckligt anpassad efter deras biologiska olikheter. Vi vill satsa på mer genusforskning inom medicinen för att utveckla rekommendationer om rätt behandling för kvinnor respektive män. Sjukvårdsstatistik ska redovisas och analyseras ur ett genusperspektiv. Likaså finns det brister i hur homo-, bi- och transsexuella bemöts och behandlas.

Det är viktigt att dessa skillnader undanröjs. Skillnaderna ska belysas och jämföras både regionalt och nationellt. Utbildning ska erbjudas för att alla medarbetare ska kunna ge ett bra bemötande.

Det behövs ett kontinuerligt jämställdhetsarbete inom hälso- och sjukvården. Liberalerna vill genomlysa verksamheterna och göra riktade insatser där behov finns.

Hälsoklyftorna mellan olika socioekonomiska grupper är tydliga nästan oavsett vilket hälsoproblem det gäller. Till exempel är medellivslängden fem

är kortare bland kvinnor och män med låg utbildning jämfört med kvinnor och män med lång utbildning. Därför bör varje person ha en fast läkarkontakt som ansvarar för personens vård och omsorgsbehov. Insatsen bör anpassas efter den individ som behöver den.

2.11 Ökad mångfald

Det ska finnas en mångfald av vårdgivare som alternativ till den offentligt drivna hälso- och sjukvården. Mångfald främjar kvalitet, vårdutveckling samt patientens valfrihet. **Anställda inom vården ska precis som inom vilken annan bransch som helst ha möjlighet att välja arbetsgivare.** Det stimulerar löneutvecklingen och skapar bättre arbetsvillkor. Inte minst kvinnorna måste ha möjlighet att komma ur den "inlåsnings" som begränsningen av arbetsgivare, eller arbetsgivarmonopolet, inom sjukvården innebär. Här ser vi en av anledningarna till de avsevärda bemanningsproblem som finns inom den offentligt drivna hälso- och sjukvården.

En mångfald av utförare är redan nu en naturlig del av vården. Verksamheten skulle inte fungera utan alla de privata läkare, sjukgymnaster, psykologer och tandläkare som etablerat sig och som kompletterar den offentligt drivna verksamheten.

Patientens möjlighet att välja mellan olika utförare av sjukvård skiljer sig åt i länet. I norra länsdelen finns få, eller inga, vårdentreprenörer som har avtal med landstinget/regionen. Patienternas möjligheter är inte jämlika och landstinget ska därför särskilt beakta ansökningar om att etablera verksamhet i norra länsdelen.

Det är viktigt att det sker en noggrann, standardiserad och likvärdig uppföljning av verksamheten inom såväl offentligt som privat utförd vård för att hitta och undanröja kvalitetsbrister som kan förekomma.

2.12 Resursutnyttjande och finansiering

Till stor del hänger sjukvårdens problem ihop med resursbrist där det finns ett gap mellan behovet av sjukvård och sjukvårdens resurser, men det handlar även om att resurserna ibland används på fel sätt. Ett helhetstänkande saknas ofta för så väl patient som hur vi använder samhällets totala resurser. **Att riva organisatoriska murar som utgör hinder för ett effektivt resursutnyttjande är därför en av våra huvuduppgifter som politiker.**

Landstinget har under många år underbudgeterat såväl primärvården som sjukhusen. Underskotten i förvaltningarna växer varje år och landstingets bokslut räddas på sista raden enbart av statsbidrag och tillfälliga intäkter. Landstingsplanen har slutat att fungera som budget och styrmedel. Genom mångårig "låt gå"-mentalitet har respekten och förtroendet för budgetprocessen urholkats. Den måste återupprättas om landstinget ska kunna komma tillrätta med sina ständiga underskott.

Liberalerna vill, som en viktig del i att få en realistisk budget på plats, göra en totalgenomlysning av grundbemanningen i landstinget samt av organisationens strukturer i och mellan förvaltningarna med beaktande av

samarbete, synergieffekter, möjliga kostnadsbesparingar och undvika ”stuprör”.

Mer av vårdpersonalens arbetstid ska gå till direkt patientarbete – mindre till administration i vården. En större andel av de anställda ska ägna sig åt sjukvård. Administration och IT-system ska på ett bättre sätt underlätta personalens arbete och göra landstinget mer resurseffektivt. Landstinget ska införa fler vårdnära servicetjänster, som kan utföra icke medicinska arbetsuppgifter för att avlasta sjukvårdspersonalen. Exempel på dessa är matvärdar, transportörer och servicepersonal på avdelningar.

Ge de professionella utrymme. För att minska stressen och effektivisera arbetet ska styrningen utgå ifrån tillit till proffsen. Låt dem avgöra hur lång tid insatserna behöver ta. Olika människor behöver olika tid. Sjukvården och omsorgens proffs tillsammans med patienter och brukare är de som är bäst kvalificerade att bedöma och individanpassa insatser. Utan förankring i problemen som personalen möter i sin vardag kommer politiska lösningar att gå i stå. Administrativa uppgifter som inte är värdefulla för verksamheten måste skalas bort. Administrationen står i vägen för viktig patientkontakt när den inte sköts av rätt personal.

Underbemanning inom verksamheterna skapar samvetsstress som är vanlig bland sjukvårdens professioner. Sjukskrivningar på grund av stress ökar. Den psykiska ohälsan skär rakt igenom samtliga arbetstagare inom omsorg och hälso- och sjukvård. Denna sektor har flest sjukfall som överstiger 14 dagar: 150 per tusen anställda. Den vanligaste orsaken är utmattningssyndrom. För att fler skall stanna kvar och locka till vårdyrkena krävs en förändrad styrning och ledarskap. Öka chefstätheten (alt avdelningsföreståndare), chefen bör inte ha fler än 25 medarbetare för att kunna leda verksamheten effektivt.

2.13 Medarbetarna – landstingets viktigaste resurs

Nuvarande landsting har idag nästan 7 000 anställda och är därmed länets största arbetsgivare. Den tekniska utvecklingen går framåt samtidigt som personalens kunnande inom olika områden ökar. Sjukvården kan numera behandla betydligt fler sjukdomar och åkommor än förr. Samtidigt ställer detta ökade krav.

Sjukvården kräver en hög kompetens hos de anställda. Därför är det viktigt att **säkerställa möjligheterna till kompetensutveckling i form av en kompetenstrappa, en positiv löneutveckling och nya karriärvägar, även kliniska. Likaväl skall en prognos för personalförsörjning, bemannings- samt handlingsplan för framtida verksamhet tas fram och kontinuerligt uppdateras.** Genom att göra yrket mer attraktivt minskar också behovet av inhyrd personal. Landstinget/regionen betalar stora summor för hyrpersonal, vilket signalerar att anställningsvillkoren och arbetsmiljön för de anställda behöver förbättras.

Liberalerna föreslår att en del av de medel som används för att bekosta bemanningsbolag istället läggs på den egna personalen, som ett sätt att göra landstinget mer attraktivt som arbetsgivare. **Vi vill införa en lönemodell som på riktigt belönar erfarenhet och kompetens.**

För att trygga patientsäkerhet och en god arbetsmiljö behöver landstinget göra en översyn av grundbemanningen inom samtliga verksamheter. Det arbetet handlar inte bara om volym i form av antalet tjänster utan även vilken kompetens som behövs i verksamheten. Detta för att göra produktion och kapacitet mer behovsanpassad än idag. En djupare översyn bör även göras av våra medarbetares arbetsmiljö än den som sker i form av landstingets medarbetar- och säkerhetsenkät. Översynen bör ske i nära samverkan med de fackliga organisationerna.

Vi strävar efter ett arbetsklimat och arbetsmiljö där man tilltror människors vilja och förmåga att göra ett bra jobb av egen kraft. För att uppnå större arbetsglädje måste arbetet innehålla mindre av kontroll och styrning och mer av frihet och eget ansvarstagande. Vi är beredda att testa olika arbetstidsmodeller för att kunna anpassa yrkesrollerna till olika medarbetares behov och önskemål. Heltid ska vara norm när landstinget nyanställer eller skapar nya tjänster, och då på den egna arbetsplatsen/tjänstestället i första hand.

Ett problem inom sjukvården är dessutom att enheterna ofta tenderar att bli för stora vilket kan försvåra medarbetarens möjligheter att bli sedda och hörda. Vi vill samtidigt inte förändra bara för förändrandets skull. En förutsägbar och trygg organisation är viktig, varje chef ska därför ha en rimlig mängd medarbetare att leda - inte fler än 25 för att kunna leda verksamheten effektivt.

Som en del i förbättringsarbetet ska medarbetare som slutar erbjudas ett avslutningssamtal. Man ska kunna vara anonym och samtalet ska inte ledas av närmaste chef. Genom att systematisera avslutningssamtalen och samla in svaren centralt kan man sammanställa och analysera dem, för att se om det finns övergripande problem som behöver åtgärdas. Statistiken ska redovisas per enhet om medarbetaren så medger. Resultaten skall redovisas förvaltningsvis inför Landstingsfullmäktige årsvis precis som Patientnämndens verksamhet och fullständiga resultat skall finnas tillgängliga inom förvaltningarna att kunna redovisas vid behov.

Under de närmsta åren står landstinget inför stora pensionsavgångar vilket kommer ställa krav på aktiva rekryteringsåtgärder. En god personalpolitik gör landstinget till en attraktiv arbetsgivare. Det ökar möjligheterna till nyrekrytering och till att medarbetare väljer att stanna kvar i organisationen. Liberalerna vill att medarbetarna ska få prova tjänster utanför landstinget med tjänstledighet.

2.14 Asylsjukvård och nyrekrytering

Många flyktingar har upplevt oerhörda trauman. Posttraumatiska stressyndrom är vanliga. Vi vill inrätta ett traumacenter i sjukvårdsregionen (Kalmar, Jönköping, Östergötland) för att samla kompetens och ge snabbare hjälp.

Landstinget/regionen måste på ett bättre sätt ta tillvara på den kompetens som finns hos länets invandrare, genom att erbjuda fler praktikplatser och

språkundervisning i samarbete med externa organisationer med lämplig erfarenhet.

2.15 Integritetsskydd

Patienternas integritet hamnar dessvärre ibland på undantag inom sjukvården. Liberalerna vill att inlagda patienter på sjukhus ska ha ett eget rum. Personuppgifter ska hanteras varsamt av personalen, både vid inskrivning och dagliga genomgångar. Väntrum ska utformas så att risken med att ge ut t ex sitt personnummer minimeras och så att samtal, personalkontakt och anmälan kan föras enskilt.

Människor som kommer i kontakt med hälso- och sjukvården ska känna trygghet i att deras personuppgifter behandlas på ett respektfullt, säkert och värdigt sätt. **Ökad samkörning och effektivare journalhantering får inte innebära att patienternas integritet kränks.**

Liberalerna värnar patientens rätt att se vilka som läst deras patientjournal.

2.16 Forskning, utveckling och digitalisering

Hälso- och sjukvården är under ständig utveckling. Landstinget/regionen i Kalmar län ska uppmuntra både klinisk forskning och dagligt förbättringsarbete i verksamheten. Vi vill att landstinget genomsyras av en tillåtande attityd. Sjukvården behöver både vardagsnära förbättringsförslag och avancerad forskning.

Liberalerna vill förbättra möjligheterna för sjukvårdens medarbetare att bedriva forskningsprojekt. Det gör regionen mer attraktiv som arbetsgivare och ökar kompetensen inom organisationen ytterligare.

Vi vill att särskilda medel avsätts för förbättringsarbete och utveckling. Medarbetare som behöver finansiering för att pröva nya idéer, metoder eller verktyg i sjukvården ska kunna söka medel därifrån. Ett exempel kan vara testprojekt för hjärtstartardrönare eller pilotprojekt inom digitalisering.

En nationell investeringsfond ska skapas för att överbrygga den investeringspuckel som krävs, där investeringar från huvudmännen kompletteras med en satsning från staten för att under en femårsperiod föra hela det offentliga Sverige in i den digitala tidsåldern.

Liberalerna vill **förbereda för att kunna ta emot akuta patienter som kommer via helikopter.** Därför ska möjligheterna att **bygga helikopterplattor i anslutning till sjukhusens akutmottagningar** snarast utredas.

Digitaliseringen och utbyggd infrastruktur inom IT-området ger möjligheter till ökad, snabbare och därmed förbättrad kommunikation mellan patienten och hälso- och sjukvården. Redan nu finns möjligheten genom t ex Mina vårdkontakter (www.minavardkontakter.se). Vi vill förbättra möjligheterna att avboka en tid för besök, och patienter ska kunna få bekräftelse och påminnelse via SMS på en bokad tid.

Inom psykiatrin har webbaserad KBT-behandling blivit ett komplement till övrig vård. Det går att utveckla webbaserade behandlingar ytterligare inom olika områden.

Den som blir inlagd på sjukhus eller flyttar till ett äldreboende måste erbjudas möjlighet att använda digitala verktyg för att kunna fortsätta använda sociala medier, hålla kontakt med vänner och anhöriga, söka information och allt annat som människor idag gör via nätet.

IT-baserade verktyg används alltmer som stöd för undersökningar på distans. Detta är en utveckling vi välkomnar. Samtidigt måste behandlingarna också finnas tillgängliga för det personliga besöket när patient och/eller vårdpersonal så önskar. IT-utvecklingen får inte ske på det personliga besöket och fysiska vårdens bekostnad.

Liberalerna vill att det i länet inrättas **ett nationellt forskningscentrum kring äldres hälsa och sjukdomar** med särskild inriktning på äldres läkemedelsanvändning.

3. Kontaktuppgifter

Liberalerna i Kalmar län
Kaggensgatan 40c
392 32 Kalmar
Telefon: 0480-236 32
E-post: kalmar@liberalerna.se
www.kalmar-lan.liberalerna.se

4. Liberaler i landstinget 2014–2018

Landstingsfullmäktige, valkrets Västervik

Ledamot: Göran Nilsson go.nils@telia.com
1:e ersättare: Björn Holgersson bjorn.holgersson@telia.com
2:e ersättare: Evy Knutsen Lindetorp evy.knutsen@telia.com
3:e ersättare: Kenneth Hardy Axelsson kennethhardyaxelsson@gmail.com

Landstingsfullmäktige, valkrets Högsby/Mönsterås/Oskarshamn

Ledamot: Bill Björklund billbjorklund@telia.com
1:e ersättare: Karin L Folkegård karinlfolkegard@gmail.com
2:e ersättare: Sören Svensson soren.nynas@telia.com
3:e ersättare: Lisbeth Karlsson ka.lisbeth@telia.com

Landstingsfullmäktige, valkrets Kalmar

Ledamot: Pierre Edström pierre.edstrom@ltkalmar.se
1:e ersättare: Sebastian Hallén sebastian.hallen@ltkalmar.se
2:e ersättare: Yvonne Sölvinger ysolvinger@gmail.com
3:e ersättare: Lasse Karlsson ydalk123@gmail.com

Landstingsrevisionen

Ann-Margret Lindholm bodavinden@telia.com

5. Kandidater i landstings/regionvalet 2018

Valkrets Västervik

1. Göran Nilsson, Västervik
2. Björn Helgesson, Västervik
3. Nocke Åbom, Västervik

Valkrets Hultsfred/Vimmerby

1. Eva-Maria Helgesson, Virserum
2. Börje Forss, Storebro
3. Wenke Lindahl, Virserum

Valkrets Högsby/Mönsterås/Oskarshamn

1. Johanna Wyckman, Oskarshamn
2. Sören Svensson, Mönsterås

3. Johannes Lindberg, Oskarshamn

Valkrets Emmaboda/Nybro/Torsås

1. Maria Linnér, Nybro
2. Margareta Ohlin, Söderåkra
3. Eva Hellborg, Broakulla

Valkrets Kalmar

1. Pierre Edström, Kalmar
2. Sebastian Hallén, Färjestaden
3. Inger Hilmansson, Kalmar

Valkrets Borgholm/Mörbylånga

1. Sebastian Hallén, Färjestaden
2. Thomas Karlsson, Borgholm
3. Tommy Lindström, Borgholm